

Literatūra • menas • mokslas

DRAUGAS — šeštadienis priedas

1998 m. lapkričio 21 d.

Nr. 160 (42)

Saturday supplement November 21, 1998

No. 160 (42)

Ateities savaitgalį prisimenant

RAMUNĖ KUBILIŪTĖ

Literatūros vakaras

Čikagos ir apylinkių ateitininkai per praėjusius 18 metų įprato laukti ir lankyti jau tradicija tapusius Ateities savaitgalius. Nors kiekvienais metais savaitgalių programinių punktų apipavidalinimas skyrėsi, bet visi pasižymėjo ir pasižymi savo dvasiniu bei kultūriniu pobūdžiu.

Kaip ir anksčiau, šiemetinis Ateities savaitgalis prasidėjo literatūros vakarų penktadienį, spalio 30 d., Jaunimo centro kavinėje. Vakarą dalyvius sukvietė Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkė Stasė Petersonienė: Daiva Karužaitė, Korneliją Jazbutį, Audrą Kubiliūtę Daulienę, Ricardą Spitrį, Vainį Aleksą. Vakarą programos vadovė Audrė Budrytė parinko įvairių poetų žodžius kaip įvadus prieš kiekvieno dalyvio pristatymą: Antano Jonyno, Juliaus Keleoro, Nijolės Smiuliauskaitės, Jono Meko... Žodžiai mums priminė, kad dabar ruduo. Vedėjos žodžiai taip pat priminė, kad šis vakaras ypatingas: „Mano liežuvis neišmankštintas gimtos kalbos gimnastikoje“. Nors tik du vakarą dalyviai gimė Lietuvoje, visi kaip tik ta gimtąja kalba mėgino sudaryti gražių žodžių audinių vaizdą.

Daiva Karužaitė, menininke, dirbanti socialinės psichologijos srityje, („counseling“), rašė „motulei, motiutei, tau“, apie ilgesį ir įvyki. Žodžių pynė lieka atmintyje: „saulė dužo ant vandens...“, „įmesk į lauzą sapnus ir neužbaigtus eilėraščius“...

Ateities savaitgalio dalyviai. Iš kairės: poetas Vainis Aleksa ir savaitgalio koordinadoras Jonas Pabedinskas. Nuotr. Jono Kuprio

Kornelijus Jazbutis šiuo metu dažnai turi progos aplankyti Lietuvoje gyvenančią motiną. Jis yra dalyvavęs poezijos šventėse ir vakaruose, ir, atrodo, ten ypač pakutenama jo kūrybinė gyslė. Girdėjome vieną eilėraštuką apie žibutę žemaičių tarpe, girdėjome apie Naująją Romuvą, pušis, išklauses eilėraščius „Rūdū“ ir „Saulėle raudona“. O poeto motinai turbūt labiausiai patinka jo eilėraštis, kuris vis mini „kai tu grįši namo“.

Audra Kubiliūtė Daulienė — dviejų detektyvinių apysakų jaunimui autorė. Su vyru augina dukrelę ir dirba nekilnojamo turto pardavimo įstaigoje. Jau prieš 5 metus sugalvojo rašyti apie Antrąjį pasaulinį karą išgyvenusius ir jų vaikų pergyvenimus abipus Atlanto. Tai įvykiai, apie kuriuos jai teko skaityti ir girdėti. Aprašymai buvo pradėti anglų kalba, bet dabar kai kurie jau išversti į lietuvių kalbą. Girdėjome apie Amerikoje užaugusią Rasą, kuri sėdi Kopenhagos oro uoste pakeliui į motinos gimnazijos alumnų suvažiavimą Mažeikiuose. Girdėjome apie Lietuvoje gyvenančią Vilijos ir Prano gražią, vėliau liūdną, gyvenimo istoriją apysakoje „Bitės“. Girdėjome apie išeivijoj užaugusių išgyvenimus „Kokia kalba sapnuoji“.

Ricardas Spitrys į Ameriką atvyko tik prieš porą metų. Įdomu, kad šiam vakarui eilėraščius padėjo atrinkti jo žmona. Eilėraščiai dalyviams kėlė vaizdus: „nepamenu, kada augo man sparnai“, „iš kur aš atėjau“, „kas vyksta mano viduje“, „viduje keliai vinguo-

ti, visi keliai kreivi“, „šaltiniai mūsų vaikai, pasidalinkime upes“...

Vainis Aleksa dėsto University of Illinois ir dirba su studentais universiteto rašymo centre. Jis ir žmona Laima augina keturis vaikus. Kūrybiškai pats reiškiasi poezijoje. Jį paveikė Algimantas Mackus, Jonas Mekas, kompoz. Bachas, istorikė Sruogienė. Girdėjome „Prieš naują gyvenimą“, „Penki iš Sruogienės“. Bacho kantata iškėlė vaizdus „Adomo duona, kaip rojus, tai ir žemės jau gana“.

Vakarą užbaigė Stasė Petersonienė, pasidžiaugusi visais vakarą dalyviais, jaunaisiais kūrėjais. Ji priminė, kad vakarą dalyvauja dvi Lietuvių rašytojų draugijos narės — Audra Kubiliūtė Daulienė ir Daiva Karužaitė, taip pat Balio Gaiziūno patriotinės poezijos konkurso laimėtojas Ricardas Spitrys.

Literatūros vakarą kūrėjai ir dalyviai dar pabuvo kavinėje, šnekučiavosi, gardžiosios Izabelės Stoncienės paruošta kava ir skaniais vaisiniais pyragais.

Sekmadienis

Ateities savaitgalio dalyviai dalyvavo šv. Mišiose dviem pamainom. Jaunų šeimų tėvai su savo priedaugliu buvo šv. Mišiose 9 v.r., o iš ten nuvyko į Ateitininkų namus, kur vyko jaunųjų ateitininkų susirinkimas. Kiti Ateities savaitgalio dalyviai dalyvavo šv. Mišiose 11 v.r. Per abejas šv. Mišias prisiminėme a.a. dr. Vytautą Vygantą ir kitus Palaiminto Jurgio Matulaičio Misijos mirusius bei šeimos narius.

Ateities savaitgalio dalyviai kalbasi ses. Daiva Kuzmickaitė ir Ramunė Kubiliūtė. Nuotr. Jono Kuprio

Tomas Sodeika susitinka su jaunų šeimų tėvais

Ateitininkų namai buvo kaip bičių avilys. Visi jaunučiai rinkosi kartu, pagiedodami ateitininkų himną, išgirdo pranešimą apie straipsnių rašymą į ateitininkų skyrių „Drauge“, apie artėjančią čiuožimo išvyką. Tada jie pasiskirstė su savo globėjais į būrelius pagal amžių, kur vyko atskiri užsiėmimai ir pašnekėsiai. Jauniausius, dar ne visai jaunučių ateitininkų amžiaus, vaikus prižiūrėjo tėvai, o likusieji tėvai (kurie nedirbo kaip globėjai ir ne prižiūrėjo mažųjų) rinkosi pokalbiui. Jolita ir Vytautas Naručiai koordinuoja šiuos mėsinius pokalbius ir paskaitas. Spalio mėn. kalbėjo dr. Arvydas Žygas, o lapkričio 1 d. kalbėjo svečias iš Lietuvos, Ateities savaitgalio pranešėjas dr. Tomas Sodeika, Vytauto Didžiojo u-teto fakulteto filosofijos katedros vedėjas.

Bendra tema buvo „Ką krikščionis katalikas gali ir turi daryti šių dienų pasaulyje“. Prelegentas priminė, kad pasaulis darosi neskaidrus. Šie pokyčiai vyksta jau dešimt metų. Mes turime prisiminti, kad kelias, kuris veda į anapus, bene svarbiausias. Esame vaidmenų atlikėjai, reikia tapti tikrais krikščioniais. Buvo duotas pavyzdys: matai elgetą gatvėje. Kaip į jį reikia žiūrėti? Jį pamatius, yra iššūkis, kyla neturto klausimai, kyla pasaulietiško santykio klausimai. Aplink mus sukasi nekrikščioniškos sektos, rytų religijos. Reikia ieškoti santykių ir juos palaikyti, negalima atskirti religiją nuo kitų pasaulietiško klausimų.

Pokalbis gilus, kažkaip tinkantis sekmadienio rytiui. Tačiau sunku per tokį trumpą laiką (mažiau kaip valandą) įsigilinti į filosofines temas. Netrukus atėjo laikas jaunū-

Ateitininkų šalpos fondo vakarienes svečiai spalio 31 d. Ateitininkų namuose, Lemonte. Iš kairės: Juozas Polikaitis, Aušrelė Liulevičienė, dr. Arūnas Liulevičius ir Ramunė Kubiliūtė.

Nuotr. Valerijos Žadeikienės

čiams ateitininkams paminėti Vėlines, suaugusiųjų pokalbis turėjo nutrukti. Prelegentas turėjo išvykti į šv. Mišias, o jaunųjų ateitininkų tėvai jau organizavo vaikus užkandžiams ir kelionei po susirinkimo į namus.

Afa Vytauto Vyganto prisiminimas

Ateitininkų namai vėl sujudėjo, išvykus jaunučiams. Atvyko kiti Ateities savaitgalio dalyviai, ir po pietų rinkomės į didįjį kambarį paminėti tik prieš 3 savaites mirusį, a.a. dr. Vytautą Vygantą. Paminėjimą pradėjo ir vedė dr. Audrius Polikaitis. Jis priminė Vytauto Petro Vyganto gyvenimo bruožus nuo gimimo, 1930 m., ligi vėžio ligos pradžios, 1989 m., ir mirties 1998 m. rudenį. Velionis su Audriumi dirbo ir projektavo, kaip ateitininkijos vadovavimo struktūras grąžinti į Lietuvą. Ateitininkų konferencijos metu Palangoje velioniui buvo suteiktas Ateitininkų Garbės pirmininko vardas.

Paminėjimo metu ir po jo teko prisiminti, kad kiekvienas turime daug gyvenimo etapų, vaidiname daug rolių. Susidarė toks vaizdas ir apie velionį. Girdėjome pasakojimus jaunų profesionalų, kurie su juo dirbo ateitininkijos veikloje, toje pačioje „American Airlines“ bendrovėje, buvo jo studentavimo laikų draugai, jo šeimos nariai. Girdėjome apie a.a. dr. Vytautą Vygantą — keliautoją, teatro mėgėją, brolių, tėvų, vyrų, katalikiško judėjimo veikėją ateitininkuose ir Pax Romana, matėme skaidrų iš įvairių jo gyvenimo momentų.

Girdėjome jo paties žodžius, įrašytus (ir spausdintus programėlėje), kalbėtus Ateitininkų studijų savaitgalio metu Dainavoje 1996 metais. Velionis buvo žmogus, kuris sirgo rimta liga. Jis turėjo progos su mumis atsiveikti ne kartą, kai jam teko pažiūrėti į savo gyvenimo kelio pabaigą.

Ateitininkų federacijos pirmininkas Vygantas Malinauskas buvo atsijungęs laiška, kuris skaitytas per a.a. dr. Vytauto Vyganto laidotuves Putname, spausdintas „Drauge“ ir vėl perskaitytas šiame paminėjime.

Juozas Baužys pacitavo velionio seniai siųstą laišką žodžius ir papasakojo epizodą iš jų pirmų pažinties dienų, ką tik po karo atvykus į New Yorką. „Grįžta į mūsų širdis akimirkos“, — sakė Juozas Baužys. Velionis J. Baužiui rašė, kalbindamas dirbti Lituanus techninio redaktoriu, taip pat kvietė į teatrą, rašė apie studijas, apie realizavimą, kad laikas ieškoti žmonos...

Antano Sabalio prisiminimus apie velionį skaitė dr. Arūnas Liulevičius.

Tarp kitko, buvo prisiminti Alpių kalnuose įvykę ateitininkų kursai po karo, apie velionio suorkestruotą „pavyzdinį“ ateitininkų valdybos posėdį. Jau tada A. Sabaliui ir kitiems buvo aišku, kad tai būsimas psichologas ar teatro žmogus.

Birutė Bublienė su a.a. Vytautu Vygantu susipažino tais laikais, kai jis buvo paskaitininkas moksleivių ateitininkų žiemos kursuose, o ji — dalyvė. Po kiek metų jie kartu dirbo Ateitininkų tarybos prezidiume. Jos prisiminimai buvo surašyti laiško forma. Arvydas Barzdukas B. Bublienės sakė (naudodant Mačernio eilėraščio žodžius-rk), kad Vytauto Vyganto gyvenimas buvo kaip graži kelionė. B. Bublienės nuomone, ne veltui velioniui buvo duotas Lietuvos tautos didvyrio vardas, nes jis buvo ateitininkijos didvyris.

Saulius Čyvas dirbo su velioniu tuo metu, kai Saulius buvo moksleivių ateitininkų centro valdybos pirmininkas, ir vėliau, kai teko pažinti velionio profesinę pusę „American Airlines“, kur abu dirbo — velionis kaip industrijos psichologas, viceprezidentas. Anot S. Čyvo, dr. Vygantas pa-

siekė daug profesiniame gyvenime, bet jam nerūpėjo nei uždavimas, nei titulas, nei darbo vieta. Amerikos poetas Ralph Waldo Emerson mums priminė — juoktis daug ir palikti pasaulį geresnį, negu radome. Tai velionis ir padarė — jis kilo ir kitus kele.

Dr. Mindaugo Vyganto dėka, teko pažinti velionį taip, kaip tik brolis ir jo šeimos nariai galėjo jį pažinti. Sužinojome, kad jie užaugo dvikalbėje šeimoje Klaipėdoje: su tėvu lietuviškai kalbėjo, su motina vokiškai. Iš jureivio motinos brolio pamėgo keliauti. Iš perkeltų žmonių („displaced persons“) stovykloje gyvenančio vieno lietuvių jėzuito, velionis sužinojo apie ateitininkų veiklą. Buvo stipendininkas Brooklyn College, baigė 27-asis iš 800-ųjų baigiančių. Pax Romana bičiuliai jį ilgai prisiminė, net po daugelio metų priimdami jo brolio sūnų Tautanijoj. Rėmė ir rūpinosi savo šeima. Net ligos metu su žmona Dallas mieste globojo iš Lietuvos medicininę priežiūrą atvykusias dvynes seseris ir jų motiną. Labiausiai mylėjo ir didžiavosi savo žmona Mara, dukromis Kristina ir Monika.

Baisios ligos metu, jis priėmė Dievo valią. Sakė, kad negalima pabėgti nuo sunkių gyvenimo uždavimų. Jis mokė mus, kaip gyventi. Jis buvo optimistas; buvo inspiruotas ir inspiruojantis. Jam rūpėjo pasaulietio rolė kataliko gyvenime. Tokį prisiminimą a.a. dr. Vytautą Vygantą iš šios popietės dalyvių pasisakymų.

Paminėjimo pabaigoje velionio brolio sūnus Marius violančelę pagriežė G. Faure „Elegiją“. I-Vie Lin akompanuojant, o Monikos Vygantaitės ir jos motinos Maros atrinktos skaidrės iš velionio gyvenimo buvo rodomos ekrane.

Ateitininkijos ateitis

Jonas Pabedinskas sukvietė kelis asmenis, kurie pasidalino mintimis tema „Ateitininkų atskaitomybė praečiai ir atsakomybė atečiai“.

Buvęs Ateitininkų federacijos vadovas Juozas Polikaitis minėjo, kad a.a. Vytauto Vyganto dėka, jis pats įsijungė į ateitininkų veiklą. J. Polikaitio nuomone, gal per daug dejuojame, pasiteisindami neveiklumu. (Nukelta į 2 psl.)

Ateities literatūros vakaro dalyviai Jaunimo centro kavinėje spalio 30 d. Iš kairės: Ricardas Spitrys, Vainis Aleksa, Audra Kubiliūtė Daulienė, Kornelijus Jazbutis ir Daiva Karužaitė. Nuotr. J. Kuprio

Vytauto Didžiojo universiteto Filosofijos katedros vedėjas dr. Tomas Sadauskas (kairėje) ir dr. Vytautas Narutis, susitikę Ateities savaitgalio metu. Nuotr. Jono Kuprio

Lietuvos kultūros naujienos

Chorinių dainų konkursas

Dar neišblėso praėjusią vasarą įvykusios Pasaulio lietuvių dainų šventės išpūdžiai, o jau pradeda ruošis ateitčiai.

Dainų šventės fondas ir Liaudies kultūros centras pasakė naują dainų chorams konkursą. Pageidaujama dainų ne tik suaugusių (moterų, vyrų ir mišrių), bet moksleivių bei jaunimo (mergačių, berniukų, vaikų ir mišrių) chorams.

Konkurse kviečiami dalyvauti Lietuvos ir užsienio lietuvių kompozitoriai. Iki 1999 m. sausio 15 d. kūrinių originalus reikia atsiųsti Liaudies Kultūros centrui (Barbaros Radvilaitės 8, 2600 Vilnius). Kūriniai turi būti tvarkingai surašyti, nurodant slapyvardį, kartu pridėdant užklijuotą voką su tikrąja autoriaus pavarde, adresu, telefonu numeriais).

Laimėjusiems muzikos ir eilių autoriams bus skiriamos premijos nuo 1,000 iki 2,700 litų.

M. Mažvydo bibliotekai — 80 metų

Ateinančiais metais svarbiausiais Lietuvoje vartybinei Martyno Mažvydo bibliotekai sukanka 80 metų. Jos pradžia siekia 1919 metus, kai po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo (Vasario 16 d.) tuometinė Švietimo ministerija Vilniuje įsteigė pirmąją stambesnę biblioteką, buvo padėti teisiniai (juridiniai) kitų valstybinių bibliotekų pamatai.

Dabar Vilniuje, greta Seimo rūmų esanti M. Mažvydo biblioteka turi milijonus įvairių istorinių laikotarpių knygų, žinytų, žemėlapių, žurnalų, laikraščių ir kitokių leidinių. Bibliotekos liuanistikos skyriuje sukaupta daugiau kaip 10,000 išleidytojų leidinių. Daug jų buvo gauta, 1989 m. JAV Lietuvių Bendruomenės paskelbus vėją „Knygos Lietuvai“. Keletą talpintuvų su knygomis, kitais leidiniais bibliotekai iš Čikagos atsiuntė Lituanistikos tyrimo centras. Biblioteka taip pat gauna ir komplektuoja *Draugą*, kitus JAV, Kanados, Australijos leidžiamus lietuvių laikraščius.

Sukakties proga ateinančių pavasarį numatoma surengti tarptautinę konferenciją Lietuvos bibliotekų istorijos ir dabarties veiklai nagrinėti, išleisti M. Mažvydo bibliotekos mokslo darbų tomas.

Žemaičių dailės paroda

Kitų metų liepos mėnesį Plungėje, žemaičių dailės muziejuje ir Telšiu dailės galerijoje prasidės tarptautinė žemaičių dailės paroda. Ji truks visą mėnesį.

Parodoje su savo kūrinių dalyvaus daugiau kaip 100 žemaičių dailininkų, gyvenančių Lietuvoje ir išsivijusių. Jie eksponuos po 2-3 vaizduojamosios ir taikomosios dailės kūrinius. Bus išleistas parodos katalogas.

Panevėžio Juozo Miltinio teatre

Iki lapkričio pradžios Panevėžyje režisieriaus Juozo Miltinio palikimo studijų centre atidaryta paroda „Juozas Miltinis dailininkų akimis“.

Parodoje eksponuoti 26 dailininkų darbai iš Panevėžio J. Miltinio dramos teatro, M.K. Čiurlionio, Lietuvos dailės mu-

ziejų, o taip pat iš asmeninių dailininkų kolekcijos. Paroda papildoma režisieriaus eksponuojami ekslibrisai.

Rudenį prie Panevėžio teatro buvo atidengtas jo įkūrėjo ir ilgamečio režisieriaus Juozo Miltinio bareljefas, kurį sukūrė dailininkas A. Vytėnas.

K. Varnelis — valstybinių premijų komiteto narys

Pasibaigus kadencijai, sudarytas naujas valstybinių kultūros ir meno premijų komitetas. Už geriausius literatūros, dailės, muzikos, teatro, kino kūrinius šis komitetas kasmet jų autoriams (be jokio skirtumo, ar jie gyvena Lietuvoje, ar išsiviję), skiria patį svarbiausią Lietuvoje Valstybines premijas. Jos kasmet įteikiamos Vasario 16-sios išvakarėse.

Iki šiol komiteto pirmininku buvo poetas Marcelijus Martinaitis. Dabar išrinktas kitas, nemažiau žinomas poetas Sigitas Geda. Tarp 15 valstybinių premijų naujo komiteto narių yra išsivijęs JAV grįžęs, dabar Vilniuje apsigyvenęs, dailininkas Kazys Varnelis.

Algimantas Antanas Naujokaitis

A. MICKEVIČIUS — DAILININKŲ AKIMIS

Lietuvoje minima poeto Adomo Mickevičiaus 200-ųjų gimimo metinių sukaktis. Vilniaus galerijoje šia proga atidaryta paroda „Adomo Mickevičiaus dailė“. Čia eksponuojami piešti ir tapyti poeto portretai, skulptūriniai atvaizdai, daug grafikos darbų. Iš viso — per 70 eksponatų.

Ne mažiau už paties A. Mickevičiaus portretus įdomios praėjusiam amžiuje leistų jo kūrinių iliustracijos, piešiniai poeto kūrybos motyvais.

Paroda papildoma XIX amžiaus tapytojų, grafikų, skulptorių sukurti A. Mickevičiaus aplinkos žmonių — draugų, Vilniaus universiteto profesorų, poeto giminių portretai. Ekspozicijoje galima pamatyti ir miestų, kuriuose A. Mickevičius mokėsi, brendė, dirbo, vaizdų. Praėjusio amžiaus dailininkai suformavo ryškų A. Mickevičiaus — poeto romantiko įvaizdį.

(Elta)

Ema ir Vincas Dovydaičiai.

Lietuvos Mokslų akademijos tikrieji nariai. Iš kairės: Ramutis Bansevicius — Kauno Technologijos un-to profesorius, MA technikos mokslų skyriaus pirm. (mechanika); Povilas Algirdas Vaskelis — Chemijos instituto direktorius (chemija); Veronika Vasiliauskiene — MA Žemės ūkio ir miškų skyriaus pirm., Lietuvos Žemdirbystės instituto Vokės filialo vyr. mokslinė bendradarbė (agronomija); Algirdas Gaižutis — MA Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus pirm., Lietuvos Muzikos akademijos profesorius (menotyra). Nuotr. Eltos

VINCAS DOVYDAITIS (1915-1996)

Nedaug yra tikrų idealistų. Tokiu buvo prieš dvejus metus miręs Vincas Dovydaitis, stiprios valios suvalkičius, savo gyvenimo laisvalaikį paaukojęs teatrinei scenai Los Angeles, Kalifornijoje. Čia jis per 40 m. vadovavo Dramos sambūriui, pats vaidino daugely pastatymų (taip pat ir jo žmona Ema). Vincas buvo kūrinybės ir materialinis — nedidelio teatro entuziastų būrio — realus rėmėjas bei globėjas. Jis drauge su režisieriumi parinkdavo lietuvių autorių veikalus, net ir konkursų būdu (pats parūpindamas konkursams ir finansus). Jo žmona Ema irgi natūralaus talento aktorė, scenos drabužių kūrėja bei visais kitais būdais rėmusi Dramos sambūrio darbus (visa tai ji tęsia ir po vyro mirties). Abu Dovydaičiai su sambūriu daug gastroliavo po Ameriką ir išsilaisvinusią Lietuvą. Teatro festivaliuose yra gavę už vaidybą ir pastatymus „oskarų“, žymenų. Taip pat abu pasireikšdavo įvairiuose renginiuose — kaip geri literatūros kūrinių skaitovai.

Vincas Dovydaičius mirė mirties sukaktis buvo gražiai paminėta spalio 24 d. — dr. Zigmo Brinkio rezidencijoje — gedulo pietumis, bendražygių kalbomis ir skaidrėmis iš svarbesnių Vincos vaidmenų. Minėjimą ruošė šeima — žmona Ema, dukros Giedrė ir Rūta bei L.A. Dramos sambūris su pirminku Aloyzu Pečiuliui, kuris

savo kalboje priminė Vincos Dovydaičio biografiją bei jo kūrybinį kelią, pastatymus su L.A. Dramos sambūriu ir jo ryškius vaidmenis. Režisierius Petras Maželis nušvietė įdomų V. Dovydaičio charakterį, jo darbus ir stiprų patrauklį bei užsispyrimą sceniniam darbu.

Taip pat nupasakoję paskutines sunkios ligos Vincos dienas (nes nuolatos jį lankė) ir jo didelį norą, kad L.A. Dramos sambūris savo kūrybinį darbą tęstų. Įdomiai apie velionį kalbėjo ir kiti: D. Mitkienė, Alg. Gustaitis, dr. L. Brinkis, Alė Rūta. Programai vadovavo režisierius Algimantas Žemaitaitis.

Skaidres paruošė „Gintaras“, Pauliaus Jasiukonio filmavimo įstaga. Iš tikro medžiaga parinko, suderino, išryškino šie asmenys: Amanas Ragauskas (Dramos sambūrio narys — aktorius), Vytautas Petrulis ir Paulius Jasiukonis. Iš skaidrių matėme, koks vis dėlto buvo Vincas talentingas dramatinis vaidmenų kūrėjas, su koku intensyviu ir nuosirdžiu įsigyvenimu jis pavaizduodavo ypač vyresnio amžiaus dramų charakterius.

Dramos sambūris „Angelų mieste“ dirba toliau, bet labai pasigenda savo vadovo Vincos Dovydaičio.

A.R.

KNYGŲ PARODA KELIAUJA PER LIETUVĄ

„Tokios parodos svarbios tiek politiškai, tiek mokslo požiūriu“, — sakė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos ambasadorius Christopher W. Robbins, dalyvavęs parodos „Europos integracijos proceso valdymo patirtis ir sunkumai“ atidarymo iškilmėse Britų tarybos padalinėje Kaune.

Britų Tarybos leidyklos reklamų departamentas Mančesteryje šiai parodai atrinko daugiau nei 300 knygų. Jose nušviečiama Europos Sąjungos (ES) istorija ir dabartinė padėtis.

1992 metais įkūrus Britų tarybą Lietuvoje, savo veiklą pradėjo ir biblioteka. Šiuo metu Lietuvoje yra šeši jos padaliniai, kurie organizuoja Britų tarybos meno ir kultūros renginius, teikia metodinę ir techninę pagalbą organizuojant anglų kalbos mokymo projektus ir programas, siūlo informacines paslaugas miestų ir apskričių specialistams. (Elta)

ATEITIES SAVAITGALIS

Atkelta iš 1 psl.

Ateitininkija dinamiška, turi eiti iš apačios. Ilgainiui viskas bus sutvarkyta, visi turime imtis bent po vieną darbą. Nelaukime instrukcijų iš viršaus.

Draugą dienraščio redaktorė ir buvusi Ateities žurnalo redaktorė Danutė Brazytė-Bindokienė priminė, kad negalime sudėti visų kiaušinių į vieną pintinę, cituojant vieną amerikietiška posakį. Nesitikiame, kad Lietuva taip greitai bus laisva, nestojom pusiausvyros. 50 metų duobė mus skiria, buvo padaryta klaidų, kad savo veiklą apleidome. Ne pati Dainavos stovyklavietė svarbi, bet kas joje vyksta, kokios idėjos skiepjam. Koncentruokime jėgas: 1. moksleivių veikloje ieškome ne kiekybės, o kokybės; 2. reikia rūpintis studentų ateitininkais ir veikla; 3. atgaivinkime sendraugius, nesiklausykime pasiteisinimo apie laiko neturėjimą. Ši jaunų sendraugių karta buvo išugdyta a.a. dr. Vytauto Vynganto; 4. nekritikuokim per daug ateitininkų veiklos Lietuvoje; 5. neužmirškime, kad pirmą atsidūrė Ateitis, o tada ateitininkai. Žurnalas buvo ir turėtų būti mūsų jungiamasis vienetas.

Alė Lieponienė jaunųjų tėvų vardu sakė, kad prisimename ir įvertiname, ką ateitininkija yra davus. Pasimokėm iš lietuvių ir amerikiečių veiklos. Reikia susirūpinti globėjų stoka. Kai neatsirado studentų, kurie galėtų apsiimti moksleivių ateitininkų kuopos globimu, patys tėvai (ji ir dr. Aloyzas Pakalniškis) sutiko tai atlikti. Reikia priminti moksleivių amžiaus ateitininkams ir jų tėvams, kad ateitininkų kuopa nėra vien socialis-

nis klubas, kad pasitenkiname vien jaunųjų bendravimu su kitais lietuviams. Reikia susirūpinti, kad šiuo metu neveikia moksleivių ateitininkų centro valdyba, kad vasaros stovyklos sunkiai suorganizuotos (1998 m. su studentų pagalba). Žiemos kursų organizavimo rūpestį perėmė Birutė Bublienė. Jei prarasim moksleivius ateitininkus, prarasim savo organizaciją.

Birutė Bublienė ragino mums atgaivinti savo ateitininkiškas tradicijas, šventes. Reikia mokyti savo jaunuosius narius apie ateitininkų pamatinius klausimus, reikia mokėti, kaip protokolus rašyti ir susirinkimus vesti. Reikia centro, reikia kraštų pirmininkų. Su Juozo Polikaitio optimistišku žvilgsniu tuo atveju ji nesutiko. Reikia užjūryje Ateities žurnalo, reikia statuto. Nekritikuokime ateitininkų veiklos, jei patys neesame pasirodę šoki į tą balą.

Laima Šalčiuvienė apibūdino Lietuvoje vestų ateitininkų globėjų kursus, jų dalyvių nuomones apie ateitininkus. Nors gal Lietuvos valdžia apie ateitininkus negirdi, bet visuomenės sluoksniuose ateitininkai yra užsitarnavę gerą vardą. Globėjams, nors ir anksčiau nebuvo ateitininkais, patiko ateitininkų dvasia, jie matė, kaip ateitininkai formuoja jaunąją ateitininkų kuopą, kaip ateitininkuose sukaupia visa, kas geriausia Lietuvoje. Ateitininkuose globėjai mato galimybių jaunimui bendrauti su kitais ir rasti save. Patys globėjai mato galimybių toliau augti ir tobulėti. Lietuvoje ateitininkų kuopos renkasi kas savaitę, o ne kas mėnesį — kaip pas mus. Ateitininkai esame kaip daržininkai, reikia visad budėti ir prižiūrėti savo augalus, savo vertybes.

Tomas Sodeika paminėjo, kad, jo nuomone, ateitininkų sąjungos nariai turi turėti glaudesnę ryšį, ir turime konkrečiai bendradarbiauti. Apie jo viešnagę Ateities savaitgalio prelegentas paminėjo, kad šeštadienio paskaita apie Interneto galimybes davė idėją, kaip ateitininkai gali panaudoti modernią technologiją savo veikloje. Jaunųjų ateitininkų gausumas Čikagoje ir priemiesčiuose teikia vilčių ateitčiai. Išsivijęs ateitininkų

dėka, ateitininkų tradicijos perkeliama į Lietuvą.

Ses. Daiva Kuzmickaitė užsiminė, kad jau metus nedaugavo Lietuvos ateitininkų veikloje, nes čia studijuoją. Jos manymu, ateitininkų veikla — kaip vaikas, per tuos metus daug brendė ir augo. Ji priminė, kad ateitininkija yra organizacija ir sąjūdis, esame unikalūs, esame Kristocentrinė organizacija, kuri pajėgia sujungti visas kartas. Visi esame tame pačiame rate, turime tą patį tikslą.

Gyvų diskusijų metu buvo iškeliami įvairūs siūlymai. Buvęs čikagietis ir dabartinis Ateitininkų tarybos narys Lietuvoje Saulius Girmius elektroniniu paštu priminė, kad kuo greičiau turime užpildyti užjūryje Ateitininkų tarybos narių eiles. Kitas pasiūlymas — Laima Šalčiuvienė būtų labai tinkama Ateities žurnalo redaktorė, o galime rasti ką kitą redaguoti *Draugą* spausdinamą ateitininkų skyrių. Galima leisti Ateitį Internetu. Čikagos lituanistinėje mokykloje yra daug mokinių, neseniai atvykusių iš Lietuvos. Reikia juos raginti ir priimti į ateitininkų eiles, tuoj pagausėtų moksleivių ateitininkų skaičius. Veikla auga iš žemiau — prisiminkime, ką a. a. Vytautas Vyngantas (perfrazuodamas prezidentą Kennedy'ą) sakė: „Ko aš tikiuos iš ateitininkijos ir ką aš galiu jai duoti“. Turime misiją, savo veiklą derinti su Lietuvos. Ateitininkijoje stengiamės skiepyti lietuvių ir charakterį. Gražinkime dvasingumą, kad kasdienybė būtų nesmaugtų.

Ateities savaitgalis užsibai-gė. Pagerbėme savaitgalio iniciatorių Joną Pabedinską, kurio „jaunuolis“ jau subrendo. Savaitgalį jau buvo 18. Rengimo komitete šiemet dirbo dr. Marija Meškauskaitė, dr. Arūnas ir Aušrelė Liulevičiai, Arūnas Tamulis, ses. Daiva Kuzmickaitė, dr. Jolita ir dr. Vytas Naručiai, Ramūnė Kubilūtė. Dar kiti geradarai dirbo prie registracijos stalo, padėjo sutvarkyti vaides ir salę, globojo svečius, atvykusius iš Lietuvos ar iš toliau. Ateities savaitgalis — tai graži Čikagos ateitininkų gyvenimo tradicija, reikalaujanti daug planavimo ir jėgų, bet duodanti daug dvasinio peno.

Ateities savaitgalio. Iš kairės: Pranas Pranckevičius ir Arvydas Tamulis.

Nuotr. Jono Kuprio

Ateities savaitgalio svarstybose. Iš kairės: Alė Lieponienė, Birutė Bublienė, Danutė Bindokienė ir Juozas Polikaitis. Nuotr. Jono Kuprio

Kas ir kur?

RETO DAILĖS ŽANRO PARODA

Nežinau, ar kada nors Los Angeles Šv. Kazimiero salėje buvo eksponuojama batika. Turbūt ne. Tad dailininkės Snieguolės Ablingienės batiškos kūrinių vienadienė paroda yra pirmoji. Tai jos ir pirmoji personalinė paroda. Paroda veiks lapkričio 1 d., sekmadienį. Prieš keletą metų Ablingienė dalyvavo grupinėje parodoje Čikagoje.

Batikos technika, išvystyta Indonezijos Javos saloje ir olandų paskleista Europoje, nėra lengva. Išdirptas vašką liejamas ant audinio, kuris merkiamas į dažus. Pagal sukurtą dekorą ar vaizdą piešinį, ši eiga kartojama tol, kol pasiekiami numatyti spalvų ir atspalvių deriniai. Esu matęs reprodukcijose kelis sudėtingus ir didžiai imponuojančius batiškos kūrinius: Juozo Balčikonio, B. Jakubonienės, Kęstutis Balčikonio, Vido Kasperavičiaus.

Snieguolė Ablingienė Vilniaus Technikos universitete išgijo architektės specialybę. Tačiau jos glaudus ryšys su batiškos menu tęsiasi jau 15 metų. 1991-ais atvykus į Ameriką, dabar su šeima gyvena Santa Barbara, CA.

Kas itin būdinga jos batiškos paveikslų panoramai? Atlikimo kokybės atžvilgiu — tam tikra pusiausvyra tarp vykusio ir silpnės darbų. Kadangi paveikslai yra bevardžiai, tik su kairių sąrašo numerukais, nuspręsti, kuris, mano mėgėjiška išmone, yra patrauklus, o kuris tik šiaip sau, gan sunku. Galima tik šnekti apie visumą, apie dailininkės tematinį troškimą kažką žiūrovui papasakoti — įdomaus, simboliško, susapnuoto, džiuginančio, sąmojingo, fantastiško... netgi judraus.

Jos elegantiškas vaizdymas kažkaip siejasi su vaikams skiriamų knygų iliustracijų paprastumu. Čia kažkokia tikslia anatomija neturi prasmės. Veikia hiperbolės dėsnis. Pavyzdžiui, skrendantis paukštis tiek ištęstas, kad mes pajustumė skrydį. O saulėgrąžos žiedas tiesiog išsilies gelsvai šviesoje erdvėje.

Jei rinkiausi tuos, kurie tikrai patiko, tai nurodyčiau erdvų žiemos pavaizdavimą:

krenta snaigės ant susigūžusio žmonių būrio. Žavi kolorito tikslumas, nuotaika. Arba gelių puokštė vazoje melsvame fone. Ar klounas, puslankiu ištempęs armoniką. Puslankio — lyg šypsio — pasikartojimai bei geltonas koloritas sukelia linksnumo išpuolį. Dailininkė itin mėgsta trikampio formą, stilizuodama karalienių ar matronų standžius sijonus. Žiūrėdamas jauči, kaip Ablingienė visų pirma siekia išgauti menišką junginį. Ar figūra grubi, ar ne-grubi — nesvarbu. Figūros deformavimu paveiklo ekspresija tik sustiprinama. Tiesa, šioje 21 kūrinių parodoje yra dekorų pavyzdžių.

Parodą surengė Los Angeles ateitininkai. O tai pagirtina, nes paskutiniu metu dėmesys L.A. lietuvių dailiui yra leigęvis. Džiugu, kad žiūrovų susirinko apšiai. Juos su Snieguole Ablingiene supažindino dr. Ričardas Kontrimas. Po to pati dailininkė trumpai, aiškiai atskleidė savo batiškos meno technines paslaptis. Jei neklystu, trečdalis darbų buvo parduoti.

Pradžioje akcentavau žodį „pirmoji“. Vėl noriu jį pakartoti. Ar nebus tai pirmas kartas, kai šioje salėje dailės ekspozicija atidaroma ir virtuozai skambina? Jauna pianistė Eglė Janulevičiūtė iš Santa Barbara, kur ji universitete siekia fortepijono daktarės diplomo, atliko romantišką Franz Liszt „Obermano slėnis — pilgrimsystės metai“. Klausytojai buvo sužavėti ir nudžiuginti, kad Pietų Kalifornijoje egzistuoja jauni lietuvių talentai.

Norisi paklausti rengėjų: argi iš tiesų nebuvo laiko paruošti ir išspausdinti kokių nors nebrangų lankstinuką, su keliais dailininkė ir jos kūrybą apibūdinančiais faktais? Taip pat ir žinių apie pianistę? Kukli pastaba ir tiems mieliems žiūrovams, kurie mėgsta bičiuliškus pokalbius regžti būrelyje. Tai — žmogiška ir įprasta visur. Tačiau ilgčiau užstoti paveikslų — nederu. Paveikslai parodoje nėra siena, bet žiūrėjimui išstatyta kūryba.

Pranas Visvydas

Be pavadinimo. Nuotr. Juozo Brazausko. Ši nuotrauka — su daugybe kitų — bus eksponuojama 27-ojoje kasmetinėje lietuvių fotografijos parodoje, kuri šimtmetį pavadinta „Kompiuterinė fotografija“. Parodos atidarymas bus penktadienį, lapkričio 27 d., Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre. Joje dalyvauja fotomenininkai iš Lietuvos ir šiaurės Atlanto. Parodai baigiantis, geriausios nuotraukos, kaip ir praityje, bus premijuojamos.

Batikos meno parodos rengėjai, Los Angeles Sėdraugių ateitininkų valdyba ir menininkės. Iš kairės: Dalilė Polikaitienė, Raimonda Kontrimienė, dail. Snieguolė Ablingienė, pianistė Eglė Janulevičiūtė, valdybos pirm Ignas Bandziulis. Nuotr. Antano Polikaitis

PROF. DR. A. MACEINOS MINĖJIMAS — AKADEMIJA

Prof. dr. A. Maceinos 90-osioms gimimo metinėms paminėti LF bičiulių Čikagos sambūrio valdyba (pirm. Julija Smilgienė) š. m. lapkričio 8 d. Jaunimo centre suruošė minėjimą — akademiją.

Už prof. dr. A. Maceiną Tėvų jėgų koplyčioje buvo aukojamos šv. Mišios. Jas aukėjo kun. dr. Feliksas Jucevičius su prel. Ignu Urbonu. Tai diena skirta pamokslui, nagrinėjant gyvenimo ir mirties klausimus, pasakė kun. dr. F. Jucevičius. Skaitinius skaitė Marija Smilgaitė. Šv. Mišių metu giedojo sol. Dana Stankaitytė, vargonais grojo muz. Manigirdas Motekaitis.

4 val. p. p. prasidėjo minėjimas — akademija. Scena buvo išpuošta gėlėmis ir dideliu A. Maceinos portretu. Programai vadovavo LF bičiulių Čikagos sambūrio vicepirm. Marija Remienė. Pasveikinusi visus, kurie atvyko pagerbti ir prisiminti prof. dr. A. Maceiną, ji trumpai papasakojo A. Maceinos biografiją ir pakvietė kun. dr. Jucevičių, filosofą, svečią iš Montrealio, skaityti pasakaitą „Istorija maceiniškojo Didžiojo Inkvizitoriaus interpretacijoje“. Pranešėjas nagrinėjo ir Dostojevskio *Didžiojo Inkvizitoriaus* legendą iš knygos *Broliai Karamazovai*, žvelgė ir į prof. A. Maceinos *Didįjį Inkvizitorių*, pateikė savo minčių bei išvadų, kurios klausytojus vertė susimąstyti, giliau pagalvoti apie *Didįjį inkvizitorių* atskleidžiamas problemas.

Po to keli muzikiniai kūrinius puikiai paskambino

kanklininkė Daiva Kimytė, pedagogė Stasė Petersonienė kalbėjo apie A. Maceinos, rašiusio Antano Jasmanto vardą, poeziją. Pirmasis jo poezijos rinkinys *Gruodas* pasirodė 1965 m. Jis buvo apdovanotas Lietuvių rašytojų draugijos premija.

A. Maceina eilėraščius pradėjo kurti nuo 1942 m. Jo poezija ėjo iš rankų į rankas studentų tarpe dar nežinant, kas yra tas A. Jasmantas. V. soje A. Jasmanto poezijoje jaučiamas ryšys tarp Dievo ir žmogaus, kuris ypač nuostabiai išsiskiria *Panaktinyje*.

1980 m. pasirodė kitas jo poezijos rinkinys *Ir niekad ne namoliai*, kur kalbama apie žmogų be tėvynės. St. Petersonienė savo A. Maceinos poezijos apžvalgą iliustravo keliais parinktais eilėraščiais. Ji sakė, kad paprastume yra Jasmanto didybė. Apžvalgą baigė, cituodama lietuvių literatūros kritikų atsiliepimus apie A. Jasmanto poeziją. M. Putinas pabrėžė, kad A. Jasmanto poezija užima vietą tarp išpūdingiausių, turtingiausių mūsų literatūros kūrinių.

Irena Šatienė vaizdžiai perteikė keletą A. Jasmanto eilėraščių.

Dr. Kazys Ambrozaitis prisiminė prof. dr. A. Maceiną įvairiais pažinties laikotarpiais, kai klausė vieną kursą V.D.U. Kaune. Pasakojo išpūdžius iš tų laikų ir pabrėžė, kad prof. dr. A. Maceina komplikotus dalykus dėstė aiškiai ir suprantamai. Pasakojo apie dr. A. Maceiną iš Tiubingeno un-to laikų, kai kartu dalyvavo ateitininkų veikloje. A. Maceina — ateitininkų ideologijos skleidėjas ir Lietuvių fronto ideologas.

Dr. K. Ambrozaitis ir vėliau keletą kartų susitiko su profesoriumi Vokietijoje, su juo susirašinėjo. Jis skaitė prof. dr. A. Maceinos 1950-1951 m. laiškus ištraukas, lietuviškas daugiasia ateitininkų veiklą, „Ateities“ žurnalą, kurio redaktoriumi buvo dr. K. Ambrozaitis, ir LF bičiulių veiklą.

Akademijos programą užbaigė muz. M. Motekaitis.

M. Remienė dėkojo pranešėjams, programos atlikėjams ir visiems, atsilankiusiems į šį minėjimą: prisimindami prof. dr. A. Maceiną kaip asmenį ir lietuvių kultūros kūrėją, semiamės iš jo stiprybės. M. Remienė kvietė apžiūrėti parodėlę, surengtą Lituanistikos tyrimo studijų centru, kurioje buvo išdėstytos A. Maceinos knygos ir laišakai iš Pasaulio lietuvių archyvo.

Aldona Šmulkštienė

LITERATŪROS POPIETĖ — ALEI RŪTAI

Los Angeles, CA, lietuvių Šv. Kazimiero parapijos salėje gruodžio 6 d., sekmadienį, ruošiamą literatūrinę popietę su rašytoja Ale Rūta. Joje su naujaisiu šios autorės romanu *Skamba tolimoj supažindins* poetas Bernardas Brazdionis, ištraukas iš šio ir kitų Alės Rutos romanų skaitys Los Angeles Dramos sambūrio aktoriai, o dainų programą atliks Los Angeles

vyrų kvartetas, kuriame jau daug dešimtmečių dainuoja R. Dabšys, E. Jarašūnas, A. Polikaitis ir B. Seliukas. Popietę ruošia Los Angeles Lietuvių fronto bičiuliai.

KONCERTUOS ROKAS ZUBOVAS

Gruodžio 6 d., sekmadienį, 1 val. popiet, Lietuvių dailės muziejaus salėje (Pasaulio lietuvių centre, Lemonte), rengiama antroji šio koncertinio sezono muzikos popietė, kurioje dainuos sopranas Angel Petro, o jai klavesinu pritaris, o taip pat gros solo, Rokas Zubovas. Bus atliekami Vivaldi, Handel, Bach, Purcell ir kitų baroko kompozitorių kūrinių.

ČIURLIONIS NEW YORK FILHARMONIJOJE

Į savo lapkričio 11 d. (Vėteranų dienos) koncerto programą New York Filharmonijos orkestras įtraukė M. K. Čiurlionio simfoninę poemą „Jūra“.

Prof. Antano Maceinos minėjimo programos dalyviai. Iš kairės: Stasė Petersonienė, Manigirdas Motekaitis, Marija Remienė, kun. dr. Feliksas Jucevičius, Irena Šatienė, dr. Kazys Ambrozaitis.

„DAINAVA“ VAŠINGTONO

Šis ruduo Vašingtono lietuvių gyvenimui atnešė ne tik idomių politinių įvykių — LR prezidento Valdo Adamkaus ir A. Adamkienės atsilankymą, bet ir kultūrinių renginių. Dėl šių įvykių ir programų suruošė jauna LB Vašingtono skyriaus valdyba ir jos pirminkas Viktoras Nakas. Ši valdyba savo energiją ir išradimą džiugina visuomenę, o ypač klausytojus nudžiugino „Dainavos“ vyrų okteto iš Čikagos koncertas, kuris įvyko lapkričio 7 dieną.

Tą vakarą į visiems pažįstamą Latvių salę Rockville susirinko gausus būrys svečių, kad pirmą sykį išgirstų į Vašingtoną atvykusį „Dainavos“ vyrų muzikinį ansamblį. Vakarą programą pradėjo LB narė Nerija Orentienė, pasveikindama visus atvykusius ir pakviesdama „Dainavą“ pradėti koncertą. Buvo miela matyti, kai į sceną išvygo septyni jauni dainininkai, tai: Liudas Landsbergis, Audrius Polikaitis, Marius Polikaitis, Tadas Stropus, Kastytis Šoliūnas, Marius Tijūnelis, vadovas Darius Polikaitis ir akompaniatorius Vidas Neverauskas. Vašingtono bendruomenė gausiai plojimai juos pasveikino ir gal dar smarkiau ir su pasididžiavimu jiems pradėjo ploti, kai pamatė į sceną išeinantį Liudą Landsbergį, kuris ne tik gimė Vašingtone, bet ir tuose pačiuose latvių salės na-

muose lankė lituanistinę mokyklą. Vėliau, per koncertą, pats Liudas mums apie tai papasakojo. „Dainava“ koncertą pradėjo skambia ir visiems žinoma „Kur tas kelelis“ muz. T. Makacino daina. Pirmoje dalyje vyrų oktetas atliko penkiolika girdėtų ir negirdėtų dainų. Kiekvienoje dainoje jie atskleidė savo muzikalumą ir susidainavimą, o greitakalbės, kaip „Virve, virvele“, „Geri vyrai“ ar „Rats rat“ susilaukė gausių plojimų. Susirinkę svečiai negalėjo atsidžiaugti šiuo jaunų vyrų ansambliu, kurie daugiausia dainavo a capella ir tarp dainų įpyne humoro, kuris padėjo glaudžiai ir šiltai bendrauti su klausytojais.

Antroje dalyje „Dainava“ dainavo dešimt dainų, kurių buvo dvi anglų kalba. Šios dainos „Hush, Somebody's Calling My Name“ ir „Shenandoah“ buvo įdomiai Dariaus Polikaitio aranžuotos, ir jaunimas, įsijausdamas ir gerai vaidindamas, puikiai jas atliko. Šis dalies programą dar pavairino ir suruoštas skaidrių montažas apie Dainavos stovyklą. Ansamblio vadovas talentingasis Darius Polikaitis supažindino mus su šio montažo esme ir papasakojo, kaip jis sukūrė ir žodžius parašė dainai, kurią pavadino „Dainava“. Tad skaidrių montažą lydėjo šios dainos garsai. Žiūrėdamas šį montažą, tikrai galėtumėte jausti jaunimo meilę šiai

stovyklai, ir kokią svarbią reikšmę šis stovykla yra gavusi. Buvo tikrai jaudinantis momentas, kai ekrane pasirodė ne tik šios mielos „Dainavos“ stovyklos gražūs gamtos vaizdai, bet ir dr. Adolfas Damušis, kuris kartu su Jadvyga Damušiene buvo šios stovyklos pradininkai ir tikri tėvai visam jaunimui. Matėme ir dr. Vyta Vygantą, kurio jau nėra mūsų tarpe, tačiau jo išmintis, ištvermė ir stiprybė visuomet pasiliks su mumis. Rodydamas skaidres ir dainuodamas, vyrų oktetas, Dariui atliekant solo partiją ir akompanuojant Vidui Neverauskui, puikiai perdavė savo jausmus šiam lietuviškam kampeliui prie Spyglių ežero. Ši skaidrių montažą paruošė Liudas Landsbergis, Vyta Čiurlinskas, Tomas Vasiliauskas ir Aras Norvilas. Visą aparatūrą tvarkė Vašingtono LB valdybos narys Darius Suziedelis.

Po koncerto Nerija Orentienė LB vardu padėkojo „Dainavos“ oktetui už tokią gražią programą ir pakvietė visus pasisvečiuoti prie vaišių stalo, o Joana Orentaitė įteikė vadovui Dariui Polikaitiui gėlių puokštę. Dar ilgai nesiskirstė svečiai, visiems buvo miela susitikti ar susipažinti su šiais šauniais jaunais vyrais, kurie randa laiko lietuviškai dainai ir muzikai. Linkime jiems dar ilgai savo dainavimu visus džiuginti. Vašingtono lietuviai sako: „aciū, aciū!“

Elvyra Vodopalienė

„Dainavos“ vyrų oktetas. Iš kairės: vadovas Darius Polikaitis, Kastytis Šoliūnas, Audrius Polikaitis, Marius Tijūnelis, Marius Polikaitis, Liudas Landsbergis ir Tadas Stropus. Nuotr. T. Landsbergienė

Leidiniai

ADOMO MICKEVIČIAUS JUBILIEJUI — NAUJI VERTIMAI

Artėjant Adomo Mickevičiaus gimimo 200 metų paminėjimui (šių metų gruodžio mėn.), Lietuvos poetai, vertėjai sukruto į lietuvių kalbą versti iki šiol mažiau žinomą šio žymaus romantinės krypties poeto kūrybą. Nors Vėlinės, Poną Tada, Konradą Valenrodą, Krymo sonetus, Gražiną, kitus svarbiausius A. Mickevičiaus veikalus žymiai anksčiau jau buvo išvertę ir išleide V. Mykolaitis-Putinas, Justinas Marcinkevičius, Eugenijus Matuzevičius, Alfonsas Maldonis, tačiau naujoji poetų ir vertėjų karta imasi naujų darbų, vertia Lietuvos ir išeivijos skaitytojams nežinomus arba mažiau žinomus A. Mickevičiaus kūrinius. Kultūrinėje spaudoje pasirodė nauji Sigito Gedos, Vlado Šimkaus, Algio Kalėdos, kitų vertimai. Susidomėjimo ir svarstymų, net neigiamų atsiliepimų sukėlė nauji Vytauto Bložės vertimai. Romantinių liaudies dainų scenas, kitą A. Mickevičiaus poeziją jis išvertė arba, pasak paties vertėjo, — transkribavo savaip, romantinei poezijai svetimu Vėlinės (laisvomis eilėmis).

Vertėjų darbą suaktyvino paskelbtas A. Mickevičiaus kūrinių vertėjų konkursas, kurio rezultatai paaiškės gruodžio mėnesį.

Didelį darbą užsimojo Baltų lankų leidykla — iki šių metų pabaigos išvertė ir išleisti, atnaujinti 1823 m. Vilniuje išspausdintą pirmąją A. Mickevičiaus knygą *Poezija*. Joje sudėti poeto sonetai, baladės, romansai, nedidelės poemos, kita poezija bus dvikalbė — lietuvių ir lenkų kalbomis. Šios knygos rengėjas — jaunas ir talentingas literatūros tyrinėtojas ir poetas Mindaugas Kvietkauskas sakė, kad būsimos knygoje skaitytojai ras nemažai lietuvių kalbą iki šiol neišverstų kūrinių. Antai,

bus sudėti pirmojoje A. Mickevičiaus knygoje buvę, bet sovietiniais laikais neleisti spausdinti su religine tematika susiję jo poezijos kūrinių. Greta žinomų A. Mickevičiaus poezijos vertėjų, šioje knygoje reikšiami ir nauji. Tai pats šios knygos sudarytojas Mindaugas Kvietkauskas, Vytautas Bložė, Judita Vaičiūnaitė ir kiti.

Vienas iš rengiamos knygos vertėjų poetas Vladas Šimkus mieliai sutiko *Draugo* šeštadienio priedui pasiūlyti mūsų skaitytojams dar nežinomą, neseniai jo išverstos ir niekur nespausdintos A. Mickevičiaus mažos poemos *Šaškes* fragmentą. Atiduodamas jo rankraštį, V. Šimkus paaiškino, kad *Šaškes* — tai būdingas dekadacinio žanro kūriny. Jame poetas Pranciškui Malevskui ir kitiems jaunystės bičiuliams „išdėsto“ šaškių žaidimo taisykles — šmaikščiai ir išmaningai, nevengdamas įvairiausių istorinių, kultūrinių ir politinių aluzijų. Pabaiga, kurios vertimą čia pateikiame, A. Mickevičius parašė vėliau ir kitokia tonacija. Ne draugas linksminamas, o išgyvendamas nelaimingą meilę savo iškintajai Marilei.

Algimantas Antanas
Naujokaitis

BRITŲ KRITIKAS APIE VENCLOVOS POEZIJĄ

Amerikos rašytojai ir kritikai gyvai tebesidomi Vidurio-Rytų Europos poezija, kuri jiems yra padariniu nematoma įtaka. *The New York Review of Books* zurnale (rugs. 22 d.) išspausdintame straipsnyje tai poezijai atstovauja trijų „išėivių ir klajūnų“ — lietuvių Tomo Venclovos, lenko Adamo Zagajewskio ir lenkiškai rašančio lietuvių Česlovo Milošo — naujos knygos anglų kalba. Jo autorius, britas Michael Scammel, yra Solženycino biografijos autorius ir žymus žmogus tarptautinio P.E.N. klubo veikloje.

Venclovos poezijos rinkinys *Winter Dialogas* (Žiemos Dialogas), anot Scammel, rodo, kad šis poetas ne mažiau aistringai už Milašų ir Zagajewskį išpairengęs Europos kultūrai. Jo išieities taškas, kaip ir jų, buvo Europos pasienis, šalis, kurios sienos keitėsi taip dažnai kaip ir Lenkijos, ir kurios patiai gyvybei nuolat grasino sovietų imperializmas. Toji izoliacija padeda suprasti Venclovos aistringą prisirišimą prie Europos klasikines tradicijas ir jo intensyvią praeities pajutimą.

Scammel interpretuojamas Venclovos poetinis pasaulis primena Nekrošiaus *Hamlet* arktiką. Lietuvių literatūrinis

klimas esąs labai skirtingas nuo Milašaus ir Zagajewskio. Kiek jis bebūtų atsidavęs klasiškai formai, iš jo poemų dvelkia „niūrių Baltijos žiemų titnagas ir ledas, jos byloja apie šiaurę ir nepaprastą pastangą, kurių reikia, norint išverti tokiam šaltyje“.

Vilnius, kaip ir Zagajewskio Lvovas, pasak straipsnio autorius, yra Vidurio Rytų Europos negailestingai besikeičiančių sienų ir išrautų likimų simbolis. Brutalus likimo perversmas ir jų išauktos dilemos yra šios Europos dalies intelektualų dalia. Istorija jiems niekad nesivystė lėtai, ji buvo smurtinga karų, okupacijų bei revoliucijų, Holokausto ir Gulago žiaurumų seka, kurios neįmanoma ramiai apmąstyti. Kadangi tie intelektualai tebesistengia įprasminti savo aršią, sudėtingą patirtį, jų kūryba įgauna aštrią primygtingumą ir ironišką briauną, kuri yra būdinga tai pasaulio daliai. Tai taip pat padeda suprasti, kodėl Milašius (ir Zagajewskis bei Venclova) taip labai pabrėžia individo konkrečios patirties svarbą — rašo Scammel.

Žiema, anot jo, yra Venclovos nerimastingo nepasitenkinimo metų laikas — jos ledi-

ADOMAS MICKEVIČIUS

ŠAŠKĖS

(Fragmentas)

Pranciškui Malevskui

O tu, valdove mano troškimų slapčiausių,
Kurios vardą net sau aš išarti bijau,
Kai tau savo ramybę pralošiau iš karto,
Patikeki, man šaškių žaidimas apkarto.
Man atleisk ne vieną žioplystę ir klaidą —
Į šaškes tu žiūrėjai, aš į tavo veidą;
Mielą veidą regėti trokšdamas per amžius
Ir prarasdamas amžiams, aš tada vos tramdžiaus,
Priešingiausios galybės širdyje man plakęs.
Balo ir kaito skruostai ir liepsnojo akys.
Tačiau nereikalingų jausmų neparodžiau.
Atodūsį užgniaučiau, nepratariau žodžio.
Supratau, kad likimas, kurs tave iškelė,
Atėmė man menkiausių vilties kibirkštėlę!
Tebūnie, neišgirsi tu skundo giliausio.
Bet menu — juk nuo mūsų atmintis nepriklauso —
Paskutinį žaidimą, laimės dieną brangią;
Mano šaškes ir aš neišvengėm žabangų.
Ir ant mano staliuko lentos po senovei
Kartu ir laimėtojai ir belaisviai stovi.
Pabandžiau kartą šaškėm kiek prasiblaškyti,
Tačiau sau nebeleisiu daugiau to daryti,
Nes pati mano celen tada nusileidai
Ir nutraukto žaidimo atnaujint neleidai.

Pranciškau, gal tikėsi, gal tiktai užjauši,
Gal klėjonė tai buvo, gal dvasia aukščiausia;
Šito savęs neklausiau, ką nori galvoki,
Tik turui apsaikyti regėjimą toki.
Juk atsimeni mano praradimus juodus,
Kada jos nebeteikė, be jų paguodos
Kambary kaip vienuolis turėjau sėdėti,
Naktimis negalėdamas blousto sūdėti.
Ir tada vieną kartą, baigiant lempai degti,
Prasiskyrė šešėliai, traukdamies į naktį,
Sujuko mano mintys ir akys aptemo —
Ogi spindintis angelas leidžias į žemę.
Dieve, jos veidas! Baltas kaip atšvaitas ryto,
Plaukai spinduliu pluoštu ant kaklo užkrite,
Kaip sunkia debesimis jų gaubė šilkinis,
Raudonavo raišteliai ant josios krūtinės;
Tarsi tave matytiau, jų aiškiai regėjau,
Tokią pat kaip kadaise, tiktai ne tokie jau
Spinduliai nuo jos sklido, buvo gal truputį
Dieviškesnė — gražesnė juk negali būti.
Paskui tyliai tyliausiai prie šaškių priejo.
Kaip aš į ją žiūrėjau! Žvilgsniai susilijo;
Taip arti veidai buvo mudviejų, ir širdys
Taip arti — tiktai šaškių staliuko atskirtos.

Nuo tada jau ne kartą, ačiū Tau, Kūrėjau,
Ši nuostabų stebuklą pavyčiai regėjau.
Prie staliuko prieina, skleidžia šviesą šaisti,
Tačiau nori, kad nieko lentoje nekeisčiau.
Išrikiuota dievybės, armija sustingo,
Ir nereikia jos liesti ranka nuodėminga.
Nuo tada manęs šaškes daugiau nebetrūkiau.
Jeigu žaisi, Pranciškau, mano mielas drauge,
Tik tarp savo bičiulių pasirink varžovą,
Tačiau niekada deivių nekiesi į kovą.
Diomedas, sužeidęs kadais Kiterietę,
Negarbingai turėjo padėt savo ietį.
O aš, seniau linksmybe garsejęs tarp vyrų,
Dabar liūdnas rašau jums pamokslą įkyrą.

1819-1822

Vertė Vladas Šimkus

niame glėbyje „tūno“ visa poeto knyga. Jos svarbioji, vardu nepaminėta, tema yra egzilis — tremtis. Ši tema iškalbingiausiai išreikšta „puikioje“ poemoje „Ruduo Kopenhagoje“. Tai skausmu persunkta elegija apie kartų nutolimo skoni, būnant taip arti prie gimtinės. Kopenhaga irgi baltiškas miestas, jo neoklasiški pastatai ir pajūrio klimatas Venclovai atrodo ir pažįstamas, ir svetimas — visa tai poetui primena Lietuvą.

Scammel pagiria Venclovos poemų vertėją, jo buvusią studentę, Dianą Senechal už jos sugebėjimą sklandžiai išlyginti „gumbuotus ir margus lietuviškus išsireiškimus“. (Atrodo, kad kritikas įsivaizduoja lietuvių kalbą, kaip gumbuotą seno medžio šaką.) Bet britas įžiūri ir „neigiamą“ Venclovos draugo Josifo Brodskio įtaką vertėjai, kai aiškumas ir prasme paaukoja, norint bet kokia kaina atkurti originalo rimų struktūrą ir metriką.

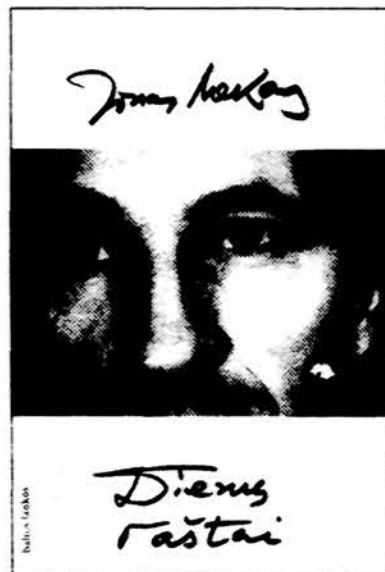
Anot kritiko, savo senatvėje Milošas sugebėjo atrasti paguodos praeities išmintyje, poetinėje tradicijoje be atvangos ieškodamas vilties ir užtikrinimo ženklų. Bet jaunesnieji poetai Venclova ir Zagajewskis, dar per daug jaudina praeities spaudimą, jiems istorija nežada pastovumo ar laimės. Jų asmeniškios kelionės

NAUJOS JONO MEKO KNYGOS

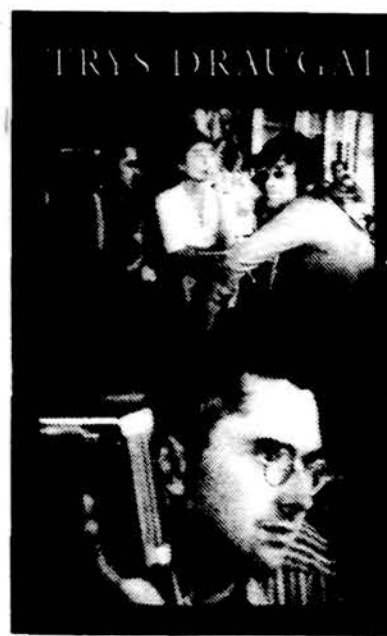
Užsimojusi išleisti svarbiausias Lietuvos nacionalinės premijos laureato, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto menų garbės daktaro, avangardinio kino „guro“ Jono Meko svarbiausias knygas, Vilniaus „Baltų lankų“ leidykla skaitytojams pernai jau pateikė dvi — ese *Laiškai iš niekur* ir į vieną knygą sudėtas *Semeniški idiles* ir *Reminiscencijas*.

Spalio mėnesiui baigiantis, Menininkų rūmuose (Vilniaus Rotušėje) visuomenei buvo pristatytos iš karto dar dvi minėtos leidyklos išleistos Jono Meko knygos — stambi, paties autoriaus apipavidalinta poezijos rinktinė *Dienų raštai* ir publicistika *Trys draugai*.

Dvi pirmosios knygos buvo greitai išpirktos. Skaitytojus, be abejo, sudomins ir šios naujosios.

Kuo jos ypatingos? *Dienų raštai* — tai niekur neskelbtas J. Meko eilėraščių, atskleidžiantys visą savitą poeto kūrybos raidą — nuo pirmųjų, dar 1938 m. parašytų eilėraščių iki pastarųjų metų. „Nurtariau spausdinti viską, nuo pat pradžių, nuo vaikystės, dienoraštinio principu, daug nesirūpindamas apie „gry-

na“ poeziją. Priimkite šią knygą kaip draugišką pasidalinimą. Mes einam ir einam, ir einam. Iš kažkur, į kažkur. Tai taip ir žiūrėkit, ar skaitykit šitą tomelį: čia mano kelionė per gyvenimą“, — rašo J. Mekas žodyje skaitytojams.

Antroji Jono Meko parengta knyga — *Trys draugai* įdomi tuo, kad ji niekur nebuvo išleista, tik Japonijoje. Taigi, tai bus pirmoji knyga Lietuvoje, plačiau nušviečianti trijų draugų, trijų garsenybių asmenybes ir veiklą — Fluxus meninio judėjimo pradininko Jurgio Mačiūno, garsiausio The Beatles nario John Lenon ir Yoko Ono, kuri atvedė John į Fluxus ir tiesiogiai dalyvavo formuojantis šiam judėjimui — tiek savo kūryba, tiek draugaudama su Jurgiu Mačiūnu. Išryškėja ir kitas, ketvirtas šios knygos veikėjas — pats autorius Jonas Mekas, jo bičiulystė su tais trimis draugais ir bendra veikla.

Knygoje ne tik Jono Meko, Hollis Melton, Richard Foreman tekstai, bet ir Yoko Ono, Jurgio Mačiūno susirašinėjimai su Jonu Meku, Fluxus pradininko unikalūs projektai, dokumentai, užrašai, pokalbiai, laiškai. Daug ką sužino-

sime iš šios knygos, net ir tai, kad tiek Yoko Ono, tiek John Lennon kūrė idomius, avangardinius filmus, tarėsi, klausė Jono Meko nuomonės, patarimų. Rašoma, kaip Jurgis Mačiūnas kūrė menininkų kooperatyvus, New York SoHo rajoną. Įdomūs, atskleidžiantys paskutinius J. Mačiūno gyvenimo mėnesius Jono Meko dienoraščių fragmentai.

Menotyrininko Alfonso Andriuskevičiaus knygų pristatyme išsakyta nuomone, knyga *Trys draugai* vertinga ir įdomi dar ir tuo, kad, būdamas tarp knygų herojų, su jais artimai bendraudamas, autorius mato ir patiria labai daug, ir herojus knygoje žvelgia ne iš šalies, o būdamas tarp jų, todėl knyga atveria naujus bruožus, skirtingai nuo kitų šia tema rašusių autorių. Todėl knyga atveria ypatingą, dar nežinomą erdvę, herojus, jų gyvenimą ir veiklą nušviečia, aprašo iš kelių perspektyvų.

Abi knygos gausiai iliustruotos nuotraukomis, kadrais iš J. Meko filmų, visų trijų, o tiksliau — visų keturių — knygos veikėjų piešiniais, rankraščiais, laiškais, pasikalbėjimais.

Knygų aptarime dalyvavo ir kalbėjo iš JAV į Vilnių trumpam atvykęs Jurgio Mačiūno bičiulis ir talkininkas Almus Šalčius (apie jį irgi nemažai rašoma knygoje *Trys draugai*), o taip pat Vilniuje dabar gyvenantis ir su Jurgiu Mačiūnu bendradarbiavęs Algirdas Kanauka. Apie bendravimą su Jurgiu Mačiūnu, susirašinėjimą su juo anais, sovietiniais laikais knygų pristatyme pasakojos Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis.

Knygos *Trys draugai* aptarimą papildė, pagyveno parodytas naujas Jono Meko kino filmas apie šios knygos herojus „Su gimtadieniu, John“ (Happy Birthday to John Lennon).

Algimantas Antanas
Naujokaitis

KELMĖS KRAŠTAS

JURGIS GIMBUTAS

Kelmės kraštas. Straipsnių rinkinys. Vilnius: leidykla „Atkula“, 1997; 460 psl. iliustruota; 1000 egz. Atsakingasis sekretorius Algimantas Krutkevičius, mokslinė redaktorė Vida Girininkienė. Išleista Kelmės savivaldybės lešomis.

Šioje knygoje daug daugiau žinių negu dabartinio Kelmės rajono istorija ir proistorė. Pagrindinis knygos autorius — Užuvenčio mokytojas ir muziejininkas Vaclovas Rimkus. Jis jau nuo 1946 metų kaupė rankraščius ir kitokią medžiagą. Rimkaus darbas padalintas į 23 mažus

straipsnius. Kiti septyni autoriai parašė 8 straipsnius. Knyga padalinta į 4 dalis: Istorijos vingiai; Miestai, miesteliai, arai; Iš kultūrinio gyvenimo; Priedai. Pridėtas Kelmės rajono paminklų žemėlapis.

Profesoriaus Mykolo Michelberto gana detali archeologinė apžvalga panaši į kitų Lietuvos vietų: tai baltų, vėliau lietuvių medžiotojai, žemdirbiai, pirkliai (su Romos imperija), jų laidojimo būdai. Atrodo, kad tas straipsnis parašytas dar sovietiniais laikais, nes yra tokių sovietizmų, kaip respublika, prieš mūsų erą. Idėtos 7 iliustracijos.

Vaclovas Rimkus rašo apie revoliucijas Lietuvoje XIX amžiuje, knygnešius, lietuviškas mokyklas, XX amžiaus karus ir okupacijas. Yra žinoma, kad

Užuvenčio kaimo mokykloje 1811 m. buvo mokoma žemaitiškai skaityti ir katekizmo.

Tytuvėnuose veikė populiarius pensionas, kuriame 1834-1835 m. mokėsi 49 mergaitės. Rusijos valdžia žemaitišką vokiečių 1841 m. leido mokyti vaikus lietuviškai rašyti, steigti parapines mokyklas, jei jose bus mokoma ir rusų kalbos. Po 1863 m. sukilimo carinė valdžia vysk. M. Valanciaus įkurtas nevaldines mokyklas uždarė. Straipsnyje daugiau mažai žinomų faktų.

Trys V. Rimkaus straipsniai apie 1940-1989 metų okupacijas informatyviu detalėmis ir kitur nematytomis nuotraukomis, iš viso 77 puslapiai. Trumpai, bet konkrečiai faktais ir vietinėmis nuotraukomis iliustruoti „Nepamirštami metai“ 1988-1990.

Kelmės krašte daug plačiai žinomų miestelių. Atskiri straipsneliai skirti Verpanai, Kražiams, Tytuvėnams, Užvenčiui, Vaiguviui, Lioliams ir, žinoma, pačiam Kelmės miestui. Ir juos parašė V. Rimkus. Knygos viršelyje išspausdintos septynių vietovių fotografijos. Vidmantas Lopeta rašo apie Putvinskių Šilo Pavežupio ir Grauzikų dvarus.

„Iš kultūrinio gyvenimo“ dalyje trys straipsniai apie daile, muzikavimą ir kaimišką teatrą. Naujiena kraštotyrinėje literatūroje yra V. Rimkaus sudaryta išsami chronologinė lentelė nuo 1251 iki 1995 m. sausio mėnesio, iš viso 14 puslapių. Tokia knyga turės didelę paklausą ir jai nepakaks to mazo tiražo.

Poetas Justinas Marcinkevičius su gerbėjais kūrybos vakare Nacionaliniame dramos teatre, Vilniuje. Nuotr. Eltos